

Посудевський Ілля Валерійович,
ад'юнкт кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ЗА УЧАСТЮ ІНОЗЕМЦІВ

Для входження України до європейської спільноти необхідна державна політика, що забезпечуватиме не тільки своєчасне реагування правоохоронних органів на кожний факт вчинення кримінального правопорушення, але й вжиття ефективних запобіжних заходів. Початку етапу з організації запобігання, завжди буде передувати етап встановлення детермінації.

Американський кримінолог Ларрі Дж. Сігел (Larry J. Siegel), концепції причин злочинності класифікує таким чином: теорії схильності індивіда до вчинення злочину (які пояснюють вчинення особою злочину у зв'язку з власним вибором поведінки, психологічними, або біологічними (чи за сукупності) відхиленнями)); теорії, що обґрунтовують вчинення злочину, засновуючись на соціології або політичній економії (відповідно до них злочин є функцією структури, процесу або конфлікту в соціальному житті) і теорії, що поєднують, або інтегрують різні підходи до причинності злочинності в єдиний комплексний та еволюційний погляд на злочинність [1, с. 95–328].

Усвідомлюючи, що проблема організованої корисливо-насиленої злочинності іноземців загалом в Україні є комплексною, багатовекторною та структурною, на її існування впливає цілий комплекс детермінант. Об'єднавши рівні детермінації доцільно виокремити такі основні групи причин та умов вчинення кримінально-протиправних дій, зокрема: *військово-політичні, соціально-економічні, організаційно-правові та морально-психологічні.*

Військово-політичні. Фактори, що мають місце у відповідній категорії детермінант, спричиняють значний вплив на діяльність із запобігання злочинності через політико-правові ідеї, які за своєю суттю формують кримінологічну політику, визначають її цілі, завдання, форми і методи їх розв'язання. Тривалий час розвиток запобігання злочинам не визнавався пріоритетним у державі. Можна стверджувати, що з часів здобуття Україною незалежності, формування кримінологічної політики було занедбано [2]. Надалі, розпочата війна рф проти України ще більше позначилась на політичній, економічній, соціально-психологічній сферах держави й розпочала нову еру міжнародних конфліктів, посилила дію наявних у безпековому середовищі негативних чинників і запустила додаткові руйнівні тенденції, порушивши міжнародно-правові засади світового порядку.

Соціально-економічні. В результаті посилення дії військово-політичних детермінант, соціально-економічні процеси, дедалі більше

продовжують ставати неконтрольованими та набувають криміногенних й інших антисуспільних рис. Поступово відбувається трансформація визначальних культурних взаємин у бік вседозволеності та насильницьких форм поведінки. Не останню сприяючу роль у цьому процесі для іноземних громадян відіграють відносно відкритість кордонів, незахищеність бізнесу тощо.

Зловживання в економічній сфері (наявність прогалін у законодавстві та протиріч між нормативними актами, їх величезна кількість, порушення при видачі та розпорядженні цільовими кредитами та позиками, оборотними коштами клієнтури; незаконне переведення в готівку коштів тощо) призвело до можливості не лише отримати, а й приховувати доходи, у тому числі одержані незаконним шляхом, що спровокувало латентність корисливо-насильницьких злочинів учинених у самому злочинному середовищі [2].

Організаційно-правові. Одна з провідних причин учинення корисливо-насильницьких злочинів та умов існування організованої злочинності за участі іноземців полягає в прорахунках (й дуже істотних) стратегії і тактики запобігання цьому деструктивному явищу.

По-перше, на сьогодні немає досконалої правової бази боротьби із організованою злочинністю. По-друге, заклики до посилення боротьби з цією злочинністю, на практиці не підкріплюються в організаційно-ресурсному та управлінському співвідношенні, зокрема, прослідковується недостатній рівень внутрішньої взаємодії між підрозділами Національної поліції та міжвідомчої співпраці з МВС України й іншими інституціями сектору безпеки. Суттєвою умовою, що з одного боку сприяє, а з іншого – підсилює суспільну небезпечність способів вчинення корисливо-насильницьких злочинів іноземцями у складі організованих злочинних груп в Україні, є недоліки в роботі оперативників щодо виявлення та дозвільної системи правоохоронних органів щодо забезпечення недопущення незаконного зберігання зброї.

Морально-психологічні. Мотивація приїзду особи, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав та осіб без громадянства виступає своєрідною узагальнюючою характеристикою особистісних причин та умов поведінки, оскільки включає потреби, що визначають приїзд, характеризує зміст та гостроту проблемної ситуації, що стимулює приїзд, а також визначає поведінку приїжджаючого й, відповідно підлягає кримінологічному аналізу в рамках виявлення причинного комплексу учинення іноземцями корисливо-насильницьких злочинів у складі організованих злочинних груп.

Специфіка морально-психологічних причин та умов вчинення злочинів полягає у індивідуально-психологічних протиріччях суб'єкта, що складається у сукупності з криміногенною мотивацією особистості, поєднаної з схильністю до тяжких форм насильства та фронтальною ситуацією, що передбачає вплив групи (зокрема, етнічної) на індивіда. Особа яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином

(підданим) іншої держави або держав може увійти у злочинне середовище як добровільно, так і через примус. Вивчення динаміки груп показує, що одні з них відразу сформувалися як групування, що переслідують злочинні цілі, інші трансформувалися у стійкі злочинні групи та злочинні організації із простих антигромадських, або етнічних.

Список використаних джерел

1. Siegel L. J. Criminology. 9-th ed. Toronto : Thomson Learning, Inc., 2006. 725 p.

2. Василевич В. В. Кримінологічна політика України : монографія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 434 с.

3. Спринцев П. С. Особливості детермінації організованої злочинності. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : Юридичні науки. 2022. Том 33 (72). № 1. С. 121–127.

Кундельська Ірина Сергіївна,
аспірант Національної академії
внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЛЕГАЛІЗАЦІЮ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Соціальна обумовленість кримінальної відповідальності за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, є важливим аспектом у боротьбі з фінансовою злочинністю та підтриманні правової держави. Це поняття означає, що особи, які вчиняють дії з легалізації незаконних доходів, підлягають кримінальному переслідуванню та належній відповідальності за свої дії, згідно з чинним законодавством.

Питання соціальної обумовленості кримінально-правової заборони та створення належної кримінально-правової політики легалізації доходів, безперечно, є предметом інтересу для багатьох українських вчених та експертів у галузі кримінального права та кримінально-правової політики. Зокрема, дана проблематика досліджувалась В.В. Франчуком, М.І. Хавронюком, С.С. Алексєєвим та іншими.

Так, В.В. Франчук включає легалізацію «забруднених» доходів до категорії економічних злочинів, на які звертається особлива увага світової громадськості. Він правильно відзначає, що вимоги міжнародних правових актів, включаючи статтю 209 Кримінального кодексу України, регулюють цей вид злочинів [1, с. 177].

М.І. Хавронюк вказує, що криміналізація відмивання «брудних» доходів також пов'язана з першим приводом для криміналізації [2]. Автор включає необхідність виконання зобов'язань за міжнародними договорами, ратифікованими Верховною Радою України. В цьому контексті слід зазначити, що на європейському рівні проблема